

Kartläggning paketombud Västernorrland Fördjupning Bussgods

Uppdrag Fördjupning Bussgods
Beställare Region Västernorrland
PM nummer 0.9

Datum 2021-10-22

Ramboll
Lokgatan 8
211 20 Malmö

T +46 (0)10 615 60 00
<https://se.ramboll.com>
<https://se.ramboll.com>

Unr 1320056258

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Ramboll har under sommaren 2021 genomfört en kartläggning av paketombud i Västernorrland. Utredningen är en del av Region Västernorrlands arbete med det regionala serviceprogrammet där tillgången på service i form av paketutlämning identifierats som ett område i arbetet.

Syftet med kartläggningen var att lokalisera paketombud i Västernorrlands kommuner och att studera tillgängligheten till dessa samt vilka krav som ställs på butiker som vill bli paketombud.

Region Västernorrland har återkommit med ett behov av en fördjupad analys kring paketleverantören Bussgods tillgänglighet till invånarna i Västernorrland. Frågan uppkom på avslutande seminarium för uppdraget för *Kartläggning Paketombud Västernorrland*.

1.2 Syfte

Denna fördjupnings syfte är att beskriva den tillgänglighet invånarna i Västernorrland har till paketleverantören Bussgods och konsekvenser av om de skulle försvinna.

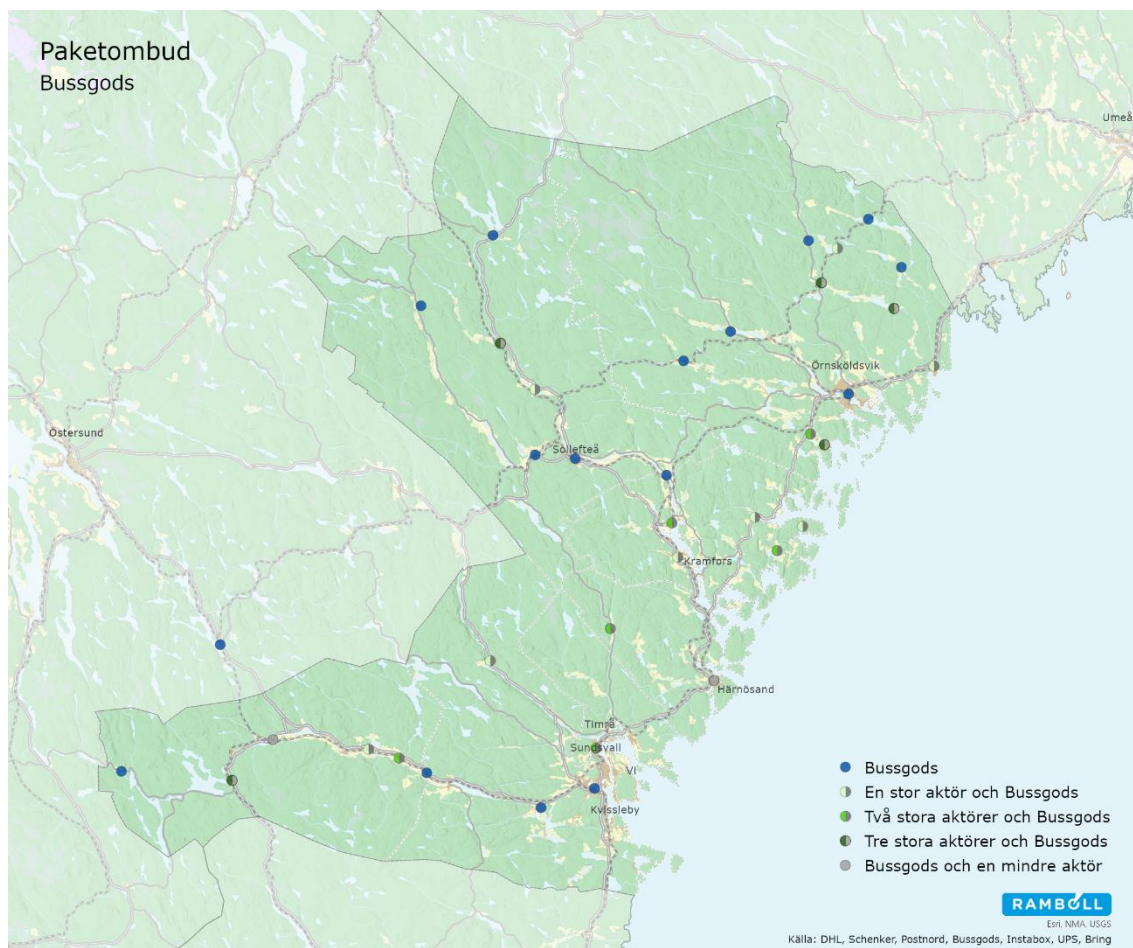
1.3 Metod

Underlag om lokaliseringen av Bussgods hämtas från tidigare genomförd kartläggning. Tillgänglighetsanalyserna genomförs i ArcGIS med beräkningar av räckvidd inom 15 minuter med de olika trafikslagen i verkligt trafiknät. Resultatet är restidsisokroner vilka matchas mot befolkningsdata på rutnätetsnivå.

2. Lokalisering av Bussgods

Bussgods finns på 36 olika platser i Västernorrland. De är lokaliserade i alla kommuner men med en tonvikt i norra delen av länet. Närmare 70% av alla lokaliseringar är i Örnsköldsvik, Sollefteå och Kramfors. Bussgods är även en av de leverantörer som i störst utsträckning är ensam paketleverantör hos ett paketombud. Det innebär dock inte att det saknas andra paketleverantörer i närområdet utan att butiken/verksamheten där Bussgods finns endast tillhandahåller utlämning från dem.

Från utredningen *Kartläggning paketombud Västernorrland* framgick att Bussgods nås med bil idag av 91% av Västernorrlands befolkning vilket bör betraktas som god tillgänglighet trots färre etableringar än andra paketleverantörer som DHL, Schenker och Postnord. Det kan förklaras över den relativt stora geografiska spridningen och där lokalisering inte är begränsad enbart till tätorter.

Figur 1. Lokalisering av Bussgods hos paketombud i Västernorrland.

3. Tillgänglighet bussgods

Utifrån varje identifierat paketombud har restidsberäkningar genomförts. För bil- och cykeltrafik har de gjorts som restidsisokroner, dvs en yta som representerar hur långt i vägnätet trafikslaget hinner inom angiven tid. Kollektivtrafiken är med sitt upplägg i fasta stråk och med hållplatser inte lika tydligt i beskrivning av tillgänglighet och har utelämnats i denna analys.

Antalet personer som kan nå ett paketombud har studerats genom att matcha befolkning på rutnätsnivå för Västernorrland och resultat av restidsberäkningar. Matchningen ger en rad olika typer av resultat från både befolkning och kartlagda paketombud vilket bland annat visar på vem som har tillgänglighet och till vilken grad av service.

Tidsavståndet som i grunden har studerats är 15 minuter vilket motsvarar 30 minuter tur och retur. Det är en kortare resa där uppoffringen att göra den inte bedöms vara allt för stor. Vid längre tidsavstånd så kan den totala restiden påverka resans attraktivitet och individers möjlighet att genomföra den. Hur långt en individ är beredd att resa är dock individuellt.

Det kan även dras en viss parallell mellan 15 minuters restid till paketombud och projektet *15-minute city project*. Det har som syfte att verka för att förbättra tillgänglighet till fots och med cykel till essentiell service i städer. Det mått man anser att en boende ska ha till service är just 15 minuter. Även om projektet är inriktat på urbana miljöer så kan det ses som en allmängiltig nivå på kvalitet.

3.4 Bil

Beräkningsresultat visar att det är ca 1400 personer som bara har tillgänglighet till Bussgods inom 15 minuter med bil. Det är huvuddelen av alla 2600 invånare med tillgång till endast en paketleverantör. Totalt är det ca 5000 invånare som helt saknar tillgång till paketombud inom 15 minuters tidsavstånd. Utan Bussgods växer således antalet utan lättillgänglig paketutlämning till närmare sex och ett halvt tusen invånare eller närmare 3% av Västernorrlands befolkning.

Den generella servicenivån hos de individer med tillgång till Bussgods är dock god. Bortser man från de 1400 individer som enbart har tillgång till Bussgods så har övriga tillgång till någon av de större aktörerna DHL, Schenker eller Postnord. Det är även så att nästa samtliga av dessa har tillgång till alla tre.

Tabell 1. Tillgänglighet till paketombud med Bussgods, 15 minuter med bil.

Tillgänglighet till	Antal invånare
Enbart Bussgods	1 400
Bussgods tillsammans med andra leverantörer	221 000
Bussgods tillsammans med samtliga av DHL, Schenker och Postnord	218 000
Bussgods och en mindre leverantör (Bring, Instabox, UPS)	0

Geografiskt är de 1400 individerna med enbart Bussgods inom 15 minuter lokaliserade i Örnsköldsvik, Sollefteå och Ånge kommuner. Störst antal är i Örnsköldsviks kommun med strax över 700 följt av Sollefteå med ca 550 och därmed endast ett fåtal i Ånge.

I samtliga fall så är det geografiska områden relativt långt från tätorter där Bussgods med sin lokalisering i landsbygdsområden fångar upp dessa. I vissa fall angränsar befolkningsområdena med tillgänglighet till Bussgods områden platser utan tillgänglighet till paketombud.

Bussgods erbjuder tillgänglighet till paketombud i Ånge kommuns västra delar mot Bergs kommun. Om Bussgods försvinner från denna del kommer det krävas restider med bil uppåt 30 minuter för att nå andra paketombud.

Det större området i Sollefteå kommun där Bussgods erbjuder tillgänglighet till paketombud är längs Ångermanälven mellan Sollefteå och Kramfors. Med restider under 25 minuter med bil bedöms invånare i på platsen kunna nå paketombud i antingen Sollefteå eller söderut i Nyland.

Tillgänglighet endast till paketombud med Bussgods är relativt spridd i Örnsköldsviks kommun med platser i norra delen av kommunen och ett större

3.5 Cykel

Bussgods är en av paketleverantörerna där tillgängligheten med cykel är sämre. Av befolkningen i Västernorrland är det 60% som når ett paketombud med Bussgods inom 15 minuter med cykel vilket kan jämföras med över 80% sett till samtliga paketleverantörer. Det innebär att närmare 100 000 personer inte kan nå Bussgods med cykel. Beräkningsresultat visar trots det att ca 1600 personer bara har tillgänglighet till Bussgods inom 15 minuter men det är en mindre del av de 5200 invånare med tillgång till endast en paketleverantör.

Den generella servicenivån hos de individer med tillgång till Bussgods är dock god. Bortser man från de 1600 individer som enbart har tillgång till Bussgods så har övriga tillgång till någon av de större aktörerna DHL, Schenker eller Postnord. En stor andel har även tillgång till alla tre.

Tabell 2. Tillgänglighet till paketombud med Bussgods, 15 minuter med cykel.

Tillgänglighet till	Antal invånare
Enbart Bussgods	1 600
Bussgods tillsammans med andra leverantörer	145 500
Bussgods tillsammans med samtliga av DHL, Schenker och Postnord	140 000
Bussgods och en mindre leverantör (Bring, Instabox, UPS)	0

Till skillnad från bil så har cykel en mycket mindre geografisk spridning. Det är därför viktigare lokalt med ett paketombud då det i mindre utsträckning finns överlapp till angränsande ombud. De 1600 individer som enbart har tillgänglighet till Bussgods ligger på relativt geografiskt avskilda platser med en spridning i flera av kommunerna. Flest återfinns i Örnsköldsviks kommun med ca 600 följt av Sundsvalls kommun med ca 400. I Sollefteå, Kramfors och Ånge kommuner är det mellan 100 och 300 individer.

Det bedöms att en längre restid med cykel från andra paketombud inte kan täcka upp bortfallet om Bussgods skulle försvinna. I vissa fall finns närliggande alternativ men lokaliseringar i Örnsköldsvik, Ånge och Sollefteå kommer vara svåra att nå.

